

Sprawozdanie z działalności Związku Ukraińców w Polsce w 2018 roku

Spis treści

1. Wstęp.....	2
2. Działalność bieżąca Związku w 2018 roku	3
3. Działalność w zakresie kultury i dziedzictwa narodowego.....	3
a. Spotkania na pograniczu	3
b. Projekt „Dziecięce festiwale i konkursy”	4
c. Projekt „JarmaRock FEST”	5
d. Projekt „Działalność Ośrodków Kultury Ukraińskiej”	6
e. Projekt „Poznajcie nas 2.0.”	8
f. Projekt „Chóry i Zespoły”	9
g. Projekt „Digitalizacja ukraińskiego dziedzictwa narodowego – tygodnika «Nasze Słowo». I etap”	13
4. Działalność w zakresie edukacji i wychowania.....	13
a. Działalność edukacyjna w ramach projektu „Ośrodki Kultury” i in.	13
b. Obozy „Płast” (obóz nowactwa, obóz junactwa)	16
c. Edukacja kulturalna dzieci i młodzieży na Warmii i Mazurach	16
5. Działalność w sferze społecznej i życia publicznego	17
a. Działania interwencyjne.....	18
b. Działania pomocowe i charytatywne	19
c. Działalność wydawnicza	19
IV. Działania na rzecz remontu i odbudowy „Narodnego Domu” w Przemyśle	21

Związek Ukraińców w Polsce

1. Wstęp

Niniejsze sprawozdanie prezentuje **działalność Związku Ukraińców w Polsce w 2018 roku**. Związek jest stowarzyszeniem mniejszości ukraińskiej w Rzeczypospolitej Polskiej, którego struktura obejmuje koła i oddziały nieposiadające odrębnej osobowości prawnej.

Naczelną misją Związku jest podtrzymywanie i rozwój tożsamości narodowej i kulturowej Ukraińców żyjących w Polsce, opartej na wspólnocie historii, kultury, tradycji i języka oraz urzeczywistnienie i obrona praw obywatelskich ukraińskiej mniejszości narodowej, zagwarantowanych w Konstytucji i ustawach Rzeczypospolitej Polskiej oraz normach prawa międzynarodowego.

Zgodnie z § 8 Statutu, cele Związku to:

- 1) działanie na rzecz sprawiedliwego i praworządnego rozwiązywania problemów ukraińskiej mniejszości narodowej oraz innych mniejszości narodowych, etnicznych i wyznaniowych w Polsce;
- 2) zachowanie tożsamości kulturowej i świadomości narodowej Ukraińców przez rozwój i pielęgnowanie języka i kultury ukraińskiej w Polsce (w tym jej form regionalnych: łemkowskiej, bojkowskiej, podlaskiej itp.) oraz ochronę zabytków kultury materialnej i miejsc pamięci narodowej Ukraińców;
- 3) oddziaływanie na różne sfery życia społecznego i publicznego kraju dla stworzenia właściwych warunków życia i rozwoju mniejszości ukraińskiej;
- 4) reprezentowanie społeczności ukraińskiej oraz wyrażanie jej potrzeb i stanowiska wobec władz państwowych, samorządowych i instytucji publicznych;
- 5) zapewnienie społeczności ukraińskiej w Polsce bliskich więzi i kontaktów z Ukrainą i diasporą ukraińską w świecie;
- 6) działanie na rzecz pojednania polsko-ukraińskiego, wzajemnego szacunku między narodami ukraińskim i polskim i przewyższania uprzedzeń wynikających z zaszłości historycznych;
- 7) krzewienie wartości humanistycznych w życiu społecznym, idei poszanowania godności narodowej i osobistej jednostki oraz przeciwdziałanie wszelkim przejawom dyskryminacji na tle narodowościowym, kulturowym lub wyznaniowym;
- 8) uczestnictwo w życiu publicznym i organach przedstawicielskich.

Dla realizacji celów statutowych i misji Związek prowadził wiele działań o różnorodnym charakterze. Większość ogólnopolskich i regionalnych działań realizowana była w ramach projektów finansowanych ze środków publicznych, w 2018 r. głównie ze środków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Szereg działań lokalnych i regionalnych była możliwa do zrealizowania dzięki wsparciu finansowemu samorządów różnych szczebli oraz wsparciu osób indywidualnych.

Obok głównych działań projektowych realizowane były również działania doraźne, w tym dodatkowe przedsięwzięcia kulturalne, edukacyjne, rocznicowe oraz promujące kulturę ukraińską, adresowane zarówno do społeczności ukraińskiej, jak i ogółu obywateli RP, a także działania interwencyjne.

Poszczególne projekty i działania opisane są w sprawozdaniu wg trzech głównych sfer działalności z wyodrębnieniem poszczególnych projektów. Jeśli nie zaznaczono inaczej, poszczególne działania realizowane były przez lokalny Oddział bądź Koło Związku.

Realizując swe działania Związek współpracował z partnerami z Polski i Ukrainy – administracją rządową, samorządową, innymi organizacjami pozarządowymi, instytucjami kultury, mediami.

2. Działalność bieżąca Związku w 2018 roku

Projekt dotyczył kosztów administracyjnych stowarzyszenia takich jak wynagrodzenia, czynsze, koszty eksploatacyjne lokali, usługi komunikacyjne. Związek użytkuje budynki i lokale w następujących miejscowościach: Warszawie, Szczecinie, Przemyślu, Elblągu, Giżycku, Zielonej Górze, Trzebiatowie, Mokrem, Koszalinie, Legnicy, Insku, Słupsku, Gdańsku, Lęborku, Kołobrzegu, Gorzowie Wielkopolskim, Sanoku, Górowie Iławeckim, Wrocławiu, Miastku, Kruklankach, Łodzi, Olsztynie, Braniewie. W roku 2018 r. Związek zatrudniał siedem osób na etatach, w tym trzy na stanowiskach współfinansowanych z dotacji MSWiA w ramach projektu „Działalność bieżąca Związku w 2018 r.” – Warszawa, Przemyśl, Koszalin (4 miesiące). Dotacja objęła także funkcjonowanie następujących lokali: siedziba Związku w Warszawie, Elblągu, Gdańsku, Giżycku, Gorzowie Wielkopolskim, Legnicy, Przemyślu, Sanoku, Szczecinie, Zielonej Górze, Górowie Iławeckim, Trzebiatowie, Kruklankach.

3. Działalność w zakresie kultury i dziedzictwa narodowego

Celem projektów był rozwój tożsamości kulturalnej Ukraińców w Polsce poprzez organizację atrakcyjnych prezentacji kulturalnych, promowanie i wspieranie aktywności artystycznej w regionach i miastach zamieszkiwanych przez zwarte grupy mniejszości, prezentację kultury ukraińskiej, a tym samym budowanie pozytywnego wizerunku mniejszości i ukazywanie wielokulturowości poszczególnych regionów Polski. Propagowano amatorski ruch artystyczny – zespołów mniejszości ukraińskiej poprzez umożliwienie zaprezentowania się na scenie, kontakt z publicznością oraz innymi wykonawcami z Polski i Ukrainy. Celem zadania było również rozwijanie polsko-ukraińskiego dialogu kulturalnego na szczeblu regionów zamieszkałych przez mniejszość ukraińską.

Efektem powyższych działań było ukazanie różnorodnych form pielęgnowania kultury ukraińskiej wśród lokalnych społeczności (w tym środowisk młodzieży, dzieci, osób średniego pokolenia), nawiązanie współpracy przez środowiska mniejszości ukraińskiej z różnymi podmiotami życia kulturalnego, rozwijanie dialogu międzykulturowego pomiędzy lokalnymi społecznościami. Efektem dalekosiężnym było podniesienie poziomu oraz liczby realizowanych przedsięwzięć kulturalnych promujących kulturę ukraińską w regionach.

a. Spotkania na pograniczu

1. Spotkania na pograniczu w Przemyślu

Odbływały się dokładnie w dniu Świętego Jana (7 VII) według kalendarza juliańskiego. Było to nawiązanie to realizowanej w przeszłości, cieszącej się ogromną popularnością imprezy „Nocy na Iwana Kupała” (czego potwierdzeniem jest wysoka także w tym roku frekwencja wśród publiczności oraz to, że to młodzież ukraińska z własnej inicjatywy przygotowała tradycyjny obrzęd kupalski, który zaprezentowała na zakończenie projektu na scenie „Narodnego Domu”). Ważną częścią przedsięwzięcia (dodatkowym elementem) był piknik integracyjny zorganizowany na terenie należącym do parafii greckokatolickiej. Całość zadania była trafioną odpowiedzią na artykułowaną od dawna potrzebę organizacji spotkania integracyjnego przedstawicieli mniejszości ukraińskiej w okresie „Jana”. W przedsięwzięciu wystąpiły zespoły z Ukrainy: zespół wokalny „Hracija” ze Lwowa, zespół taneczny „Cwit Ukrainy” z Dublan oraz zespoły reprezentujące mniejszość ukraińską – zespół tańca ludowego „Kalina” z Kalni-

kowa, zespoły śpiewu archaicznego „Krajka” i „Dobryj czas” (Przemyśl), zespół taneczny „Arkan” (Przemyśl).

2. XXVII Święto Kultury nad Ośławą w Mokrem

W programie znalazły się m.in.: 11 VIII – spektakl teatru „Navpaky” z Gdańska – *Smert’ Szewczenka*, zaś po spektaklu spotkanie z pieśniami tradycyjnymi „Wieczornica”; 12 VIII – na scenie „Święta” zaprezentowały się zespoły z Ukrainy: dziecięcy zespół taneczny „Mołodist”, dziecięcy zespół wokalny „Czerwona Ruta” i dziecięce zespoły taneczne „Perwocwit” i „Małyniaczok” z Czerwonohradu, a także Ludowy Zespół Pieśni i Tańca „Oślawiany” (Mokre), zespół wokalny „Śpiwanka” z Mokrego, łemkowski zespół śpiewaczy z Komańczy „Łem My”, młodzieżowy zespół taneczny „Kalina” z Kalnikowa oraz duet Marek Mochnać i Igor Kreta (Preszów, Słowacja), solistka Daria Kosiek (Sanok). Gościnnie wystąpił regionalny zespół ludowy „Ziemia Sanocka” reprezentujący miejscowy folklor polski. Koncertowi towarzyszyła wystawa prac malarza ukraińskiego, mieszkańca wsi Mokre Mirosława Hawrylca oraz kiermasz sztuki ludowej (m.in. wyszywanki, kubki z ornamentami, elementy biżuterii) oraz wypieków.

b. Projekt „Dziecięce festiwale i konkursy”

I. 43. Festiwal Ukraińskich Zespołów Dziecięcych w Koszalinie

Festiwal odbył się w dniach 9–10 czerwca w Bałtyckim Teatrze Dramatycznym im. Juliusza Słowackiego w Koszalinie.

Podczas festiwalu w Koszalinie wystąpiło siedemnaście zespołów, siedmiu solistów z kilkunastu ośrodków nauczania języka ukraińskiego, m.in. Bielska Podlaskiego („Ranok”), Olsztyna („Suzirjaczko”), Dobrego Miasta, Szczecina, Gdańska, Łęborka, Bytowa, Słupska, Kandyt, Trzebiatowa, Kołobrzegu, Koszalina oraz dwa zespoły z Zespołu Ukraińskich Szkół im. T. Szewczenki w Białym Borze oraz dzieci z Berlina (Niemcy). Łącznie na scenie wystąpiło 250 młodych wykonawców. Zaprezentowali oni m.in.: ukraińskie tańce, śpiew, bajki, muzykę instrumentalną, scenki humorystyczne, kompozycje teatralno-muzyczne.

W drugim dniu przedsięwzięcia podczas koncertu galowego rozstrzygnięto XVI Ogólnopolski Dziecięcy Konkurs Rysunkowy „Ridni zemli didusiw mojimy oczyma” (Ziemia ojczyste dziadków moimi oczyma) i wręczono nagrody obecnym na festiwalu laureatom konkursu. Przekazano również upominki oraz dyplomy wszystkim zespołom i solistom, a także upominki dla wykonawców i konferansjerów festiwalu.

Partnerem festiwalu był Bałtycki Teatr Dramatyczny w Koszalinie.

II. 52. Dziecięcy Festiwal Kultury Ukraińskiej w Elblągu

Na scenie Teatru im. A. Sewruka w Elblągu w dniach 19–20 maja wystąpiły dzieci z mniejszości ukraińskiej – w wieku przedszkolnym, uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów – uczące się języka ukraińskiego w Międzyszkolnych Zespołach Nauczania z różnych regionów Polski oraz szkół z ukraińskim językiem nauczania; łącznie zaprezentowało się 380 wykonawców z 25 miejscowości, wśród nich: zespół „Switanok” z Łęborka, dzieci z punktów nauczania języka ukraińskiego w: Bartoszycach, Baniach Mazurskich, Węgorzewie, Wojciechach, Giżycku, Wydminach, Budrach, Więckach, zespół „Lubystok” z Borzytuchomia, kabalet „Horpyinka” z Elbląga, trio bandurzystek „Makiw cwiit” ze Lwowa (Ukraina), „Lelkowskie Weseluski” z Lelkowa, zespół „Kołosoczok” z Dobrego Miasta, zespół tańca ludowego „Czeremosz” z Węgorzewa, zespół „Czornobrywka” z Pieniężna, chór „Lisowa Pisnia” i zespół „Wodohraj” z Bartoszyc, „Suzirjaczko” z Olsztyna.

Podczas dwóch dni koncertów z udziałem zespołów i artystów indywidualnych dzieci zaprezentowały program artystyczny w różnych kategoriach, m.in.: deklamacja, śpiew, gra na in-

strumentach, małe formy teatralne, kabaret, tańce ludowe, współczesne układy choreograficzne.

Partnerem i współorganizatorem festiwalu był Teatr im. A. Sewruka w Elblągu.

III. XV Przegląd Ukraińskiej Poezji Śpiewanej oraz Piosenki Autorskiej i Współczesnej – Olsztyn

Przegląd odbył się 8 grudnia w Centrum Inicjatyw i Edukacji Kulturalnych w Olsztynie, w którym wzięli udział uczniowie ze szkół podstawowych, szkół gimnazjalnych oraz średnich.

W jubileuszowym święcie piosenki uczestniczyło prawie trzydzieści podmiotów artystycznych (61 osób). Wystąpili wykonawcy – soliści, duety, kwartety złożone z dzieci i młodzieży uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich z Ostródy, Górowa Iławeckiego, Bartoszyca, Lidzbarka Warmińskiego, Dobrego Miasta, Kandyt, Giżycka, Toprznyn, Węgorzewa i Olsztyna oraz zespoły („Nadija” z Bań Mazurskich, „Wesełoczka” z Kandyt, „Kałyna” z Górowa Iławeckiego, „Sołowejky” z Toprznyn, „Wodohraj” z Bartoszyca, „Mali Spiwaky” z Bartoszyca). Uczestnicy byli podzieleni na trzy grupy wiekowe oraz kategorie (zespoły muzyczne, wykonawcy indywidualni i małe grupy).

W przeglądzie – w formie scenicznych występów w dwóch kategoriach: zespoły oraz soliści – wzięli udział uczniowie zainteresowani ukraińską poezją oraz piosenką (głównie z MZNU). W trakcie konkursu jury oceniało (znajomość i dobór tekstu, poprawność językową, interpretację utworu, pomysłowość) i wyłoniło laureatów. Każdy uczestnik otrzymał dyplom i upominek pamiątkowy. Podczas finału przeglądu odbył się uroczysty koncert z udziałem uczestników.

Partnerem przeglądu było Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie.

IV. Przegląd „Święto Twórczości Dziecięcej” – Giżycko

Przegląd odbył się w dniach 21–22 kwietnia. W przedsięwzięciu wzięli udział uczniowie z MZNU z następujących miejscowości: Banie Mazurskie, Budry, Gawliki Wielkie, Giżycko, Kruklanki, Pozezdrze, Sobiechy, Węgorzewo, Więcki oraz Wydminy. Wystąpił również polski zespół dziecięcy z Giżyckiego Centrum Kultury oraz dziecięcy zespół taneczny „Nadija” z Dubna (Ukraina), a także zespół wokalny „Żajwir” z Klewani (Ukraina) – łącznie dwieście osób.

W tygodniu poprzedzającym festiwal zorganizowano warsztaty taneczne (4 dni) dla dzieci z Oddziału Mazurskiego ZUWP, przygotowujące do zaprezentowania kompozycji choreograficznych podczas niedzielного koncertu. Warsztaty poprowadziły instruktorki z Giżycka i Dubna. W warsztatach wzięło udział trzydzieścioro dzieci.

Program:

Pierwszy dzień – warsztaty artystyczne dla dzieci prowadzone przez nauczycieli z Giżycka i instruktorów z Dubna. W warsztatach wzięło udział sto dzieci. Powstałe w ich trakcie prace były prezentowane w miejscu koncertu.

Drugi dzień – koncert galowy z udziałem dzieci z punktów nauczania języka ukraińskiego, a także gości – dziecięcych zespołów tanecznych z Ukrainy i polskiego zespołu dziecięcego.

Po koncercie zorganizowano spotkanie integracyjne dla uczestników festiwalu (gry, zabawy, konkursy, ognisko – prowadzone przez animatorów z Centrum Aktywnego Wypoczynku „GWAREK”).

Wszyscy uczestnicy otrzymali nagrody rzeczowe i upominki.

Dodatkowo 23 kwietnia młodzi artyści z Dubna (zespół taneczny i soliści) wystąpili z koncertem w Szkole Podstawowej nr 7, w której działa Punkt Nauczania Języka Ukraińskiego.

c. Projekt „JarmaRock FEST”

42. JarmaRock FEST odbył się w dniach 16–17 listopada 2018 r. w Klubie B90 w Gdańsku. Motywem przewodnim wydarzenia była „Nowa Muza”, co oznaczało, że tym razem uczestniczący w przedsięwzięciu muzycy nie sięgali do tradycji ludowej, tylko tworzyli nowy repertuar autorski.

W koncercie: „Mołoda Muza” pierwszego dnia Festiwalu wystąpiły: grupa liryczno-poetycka ze Lwowa „Rybońka”, zespół „Nadija” ze Szprotawy z programem autorskim, grupa rockowa „Ispania” z Kijowa oraz kapela folkowa „Chata Wuja Bena” z Olsztyna.

Drugi dzień festiwalu rozpoczął performance w wykonaniu Teatru „Navpaky” z Gdańska, następnie zaprezentowano oryginalny koncert „LAJF”, w którym udział wzięło pięć solistek i pięciu muzyków z różnych miejscowości (Lwów, Ługańsk, Warszawa, Wrocław, Kraków, Toruń); na scenie zaprezentowała się również formacja rockowo-bluesowa „Dollars Brothers” z Gorlic i gwiazda wieczoru, znakomita grupa rockowo-popowa „SKAI” z Kijowa. Wystąpił również zespół folkowo-rockowy „Karpatian” z Olsztyna. Koncert zakończył DJ Danny V. z Gdyni.

W programie pojawili się też (po raz pierwszy) artyści z innych dziedzin sztuki, którzy w przestrzeni ArtBox prezentowali swoją pracę na żywo podczas koncertów.

Wydarzeniem towarzyszącym było „Forum FEST”, przeprowadzone w Europejskim Centrum Solidarności. Tematem forum były zagadnienia identyfikacji narodowej przybyszów do Gdańska imigrantów z Ukrainy, a także tożsamości mniejszości ukraińskiej w Polsce. Uczestnicy debatowali wokół następujących zagadnień: „Asymilacja czy integracja. Kiedy imigrant staje się członkiem mniejszości?”; „Jak długo może funkcjonować etniczna mniejszość w diasporze?”; „Czy możliwa jest podwójna tożsamość narodowa?”; „Komu potrzebna jest ukraińska kultura, edukacja poza Ukrainą?”.

W debacie oraz warsztatach udział wzięło ponad dwadzieścia osób. Moderatorką spotkania była Katarzyna Komar-Macyńska z Przemyśla.

W festiwalu w charakterze widzów każdego dnia uczestniczyło ponad 850 osób oraz wystąpiło łącznie osiemdziesięciu artystów.

d. Projekt „Działalność Ośrodków Kultury Ukraińskiej”

Regionalne przedsięwzięcia kulturalne organizowane bądź współorganizowane przez ZUWP na szczeblu województw, powiatów i gmin były realizowane również w ramach projektu „Działalność Ośrodków Kultury Ukraińskiej” we współpracy z różnymi podmiotami (instytucjami kultury, samorządami)

Zorganizowano m.in.:

- w styczniu i lutym – integracyjne spotkania noworoczne „Małanka” m.in. w Legnicy, Przemyślu, Koszalinie, Gdańsku, Kętrzynie, Słupsku, Elblągu;
- IX Regionalny Przegląd Wertepów Kolęd i Szczedriwek w Węgorzewie (20 I);
- Przegląd Grup Kolędniczych w Przemyślu (21 I);
- koncert kolęd ukraińskich w Słupsku (26 I);
- XXIII Wrocławska Kutia – spotkanie wigilijne mniejszości narodowych we Wrocławiu i Legnicy;
- Ogólnopolski Konkurs Pisanek im. M. Kowalskiego w Gorzowie Wielkopolskim;
- „Spotkania z Kulturą Ukraińską” w Goleniowie (XV jubileuszowa edycja odbyła się w dniach 3–4 III);
- Koncert Muzyki Klasycznej w wykonaniu muzyków Lwowskiej Akademii Narodowej im. M. Łysenki pod kierownictwem prof. Ostapa Majczyka (Przemyśl, 17 III);
- XXXII Regionalny Jarmark Folklorystyczny „Z malowanej skrzyni” w Kętrzynie (15 V);
- Międzynarodowy Festiwal Programów Radiowych i Telewizyjnych „Kalinowe Mosty”, Olsztyn (IX edycja przedsięwzięcia miała miejsce w dniach 3–8 VI);
- „Popołudnie z Kulturą Ukraińską” w Hławie (17 VI);
- „Ukraińska Kultura” w Stargardzie Szczecińskim (przedsięwzięcie z udziałem ukraińskich artystów z Polski i Ukrainy odbyło się 17 VI);
- XI edycja Festiwalu Mniejszości Narodowych i Etnicznych we Wrocławiu „Kalejdoskop Kultur” (23 VI) – przedsięwzięcie realizowane we współpracy ze środowiskami wrocławskich mniejszości narodowych;

- X edycja festiwalu „EKOŁOMYJA – Festiwal kultury ukraińskiej” (4 VIII). Głównym organizatorem było Stowarzyszenie Środkowo-Europejskie Centrum Szkolenia Młodzieży w Górowie Iławeckim, a współorganizatorem Koło ZUwP w Górowie Iławeckim;
- „Inauguracja sezonu kulturalnego Ukraińców Warmii i Mazur” w Srokowie (XXIII edycja przedsięwzięcia miała miejsce 11 VIII);
- Międzynarodowy Festiwal Narodów Europy „Pod Wspólnym Niebem” organizowany wspólnie z mniejszością niemiecką (X edycja przedsięwzięcia miała miejsce 12 VIII);
- „Paśłęcka Uczta Kultur Wschodu”, Paślęk (XVI edycja przedsięwzięcia – 18–19 VIII);
- „Regionalny Festyn Ludowy” w Asunach (25–26 VIII);
- „Barwy Kultury Ukraińskiej” w Baniach Mazurskich (VIII edycja przedsięwzięcia odbyła się 26 VIII);
- „Święto Urodzaju” w Pieniężnie (XIX edycja miała miejsce 26 VIII);
- „Spotkania Kultur” w Koszalinie organizowane we współpracy ze środowiskami innych mniejszości narodowych i etnicznych (XIII edycja odbyła się 15 IX);
- Ukraiński Festiwal Piosenek Popularnych „Jak ja sobie zaśpiewam” w Morągu (23 IX);
- koncert męskiego kwartetu wokalnego „Akord” z Tarnopola w Zielonej Górze (26 IX);
- „Międzynarodowe Koncerty Muzyki Cerkiewnej”, Giżycko i sąsiednie powiaty (XVIII edycja przedsięwzięcia odbyła się 6–7 X);
- „XV Biografie Gdańskie” – Dni Mniejszości Narodowych w Gdańsku (19–20 X);
- „Ukraińskie Barwy Pogranicza” w Braniewie (27–28 X);
- koncert chórów „Niech współbrzmi” z okazji stulecia Niepodległości Polski w soborze greckokatolickim w Przemyślu z udziałem chórów: „Żurawli”, „Vox Inventum”, „Towarzystwa Muzycznego” (12 XII);
- „Koncerty Szewczenkowskie” w rocznicę urodzin ukraińskiego wieszczki Tarasa Szewczenki m.in. w:
 - Kętrzynie, Dobrym Mieście i Komańczy (10 III),
 - Olsztynie i Mokrem (11 III),
 - Gdańsku i Krakowie (17 III),
 - Lęborku, Wydminach, Kruklankach i Giżycku (18 III),
 - Przemyślu i Baniach Mazurskich (25 III),
 - Szczecinie (31 III);
- uroczystości w rocznicę ogłoszenia Aktu Niepodległości Ukrainy m.in.:
 - 24 sierpnia w Przemyślu zorganizowano uroczystości na cmentarzu żołnierzy ukraińskich oraz koncert trio bandurzystek;
 - 24 sierpnia w Giżycku zorganizowano konferencję popularnonaukową pt. „Droga do Niepodległości” z udziałem m.in. prof. R. Wysockiego (wykładowca UMCS w Lublinie);
 - 25 sierpnia wspólnie z parafią greckokatolicką zorganizowano „Wołodymyrowi czytannia” z udziałem prelegentów z Muzeum „Sofia Kijowska” z Kijowa, dyplomatów z Konsulatu Ukrainy w Gdańsku;
 - 26 sierpnia w Warszawie zorganizowano debatę z udziałem historyków; koncerty m.in. z udziałem zespołu „Oslawiany” z Mokrego, „Kozak System” z Kijowa; warsztaty dla dzieci i dorosłych; wystawę fotograficzną; prezentację filmów; jarmark rękodzieła i wydawnictw ukraińskich.

Zorganizowano również rocznicowe i okolicznościowe spotkania, koncerty i odczyty, konkursy, m.in.:

- 22 stycznia, 14 sierpnia, 24 sierpnia, 1 listopada – spotkania i uroczystości z udziałem korpusu dyplomatycznego na mogiłach żołnierzy ukraińskich z lat 1918–1921 w Warszawie (kwatery dowództwa wojskowego Ukraińskiej Republiki Ludowej – cmentarz prawosławny na Woli);
- 12 maja w Olsztynie – koncert z okazji rocznicy akcji „Wisła” oraz setnej rocznicy państwowości Ukrainy z udziałem zespołów z Łucka „Wołynianka” i „NotaNeo”;

- w dniach 26–30 stycznia – wyjazd młodzieży z Przemyśla do miejscowości Kruty pod Kijowem, miejsca bitwy w 1918 r. ukraińskich studentów z wojskami bolszewickimi;
- w rocznicę Wielkiego Głodu w Ukrainie (m.in. 23 XI we współpracy z Teatrem Polskim w Warszawie oraz 24 XI w Przemyśle) – spektakl „Tak było miło, było cicho... znowu li-cho. Czerwony Głód” z udziałem aktorów TP, muzyków R. Vikaluk i W. Spyry;
- ZUwP współorganizował m.in. coroczne uroczystości poświęcone bojownikom o wolną Ukrainę i sojusznici Piłsudski–Petlura w Przemyśle i Pikulicach k. Przemyśla. W ramach uroczystości miały miejsce: panel dyskusyjny, prezentacje publikacji oraz ukraińskiego filmu dokumentalnego „Nezabuti” (spotkanie z autorami), spotkanie z rodzinami petlurowców, liturgia i procesja z Przemyśla do Pikulic z udziałem wojskowej orkiestry dętej, gdzie w miejscu dawnego obozu dla żołnierzy ukraińskich odbyły się okolicznościowe przemówienia i koncert. Uczestnikami było około kilkuset Ukraińców z Polski, duchowni obu wyznań oraz delegacje z Ukrainy (2–3 VI);
- członkowie Związku (m.in. z Białego Boru, Bielicy, Gdańska, Olsztyna, Ławy, Bartoszyca) uczestniczyli również w dorocznej uroczystości na cmentarzu żołnierzy ukraińskich w Aleksandrowie Kujawskim (3 VI) z udziałem miejscowych władz, dyplomatów, duchownych różnych wyznań oraz przedstawicieli dowództwa kozactwa ukraińskiego;
- 15 września miało miejsce tradycyjne spotkanie organizowane przez Koło ZUwP w Katowicach w miejscu dawnego Centralnego Obozu Pracy Jaworzno z udziałem byłych więźniów obozu oraz młodzieży z ZSUJN z Górowa Iławeckiego;
- struktury ZUwP, głównie z terenu Podkarpacia oraz z innych regionów, organizowały wyjazdy i uroczystości w miejsca tragicznych wydarzeń z czasów II wojny światowej i okresu powojennego oraz miejscach ważnych dla tożsamości Ukraińców z Polski. Spotkania zorganizowano m.in. w: Berezce, Gorajcu, Jaworniku Ruskim, Nowym i Starym Lublińcu, Małkowicach, Młynach, Pawłokomie, Pikulicach, Piskorowicach, Wierzbicy, Woli Wołodzkiej, Uluczu, Zawadce Morochowskiej, Żurawcach.

e. Projekt „Poznajcie nas 2.0.”

Zadanie „Poznajcie nas 2.0.” było odpowiedzią na narastającą w ostatnich kilku latach w Przemyśle i regionie niechęć do mniejszości ukraińskiej oraz kontynuacją zrealizowanego z dużym powodzeniem zadania, dzięki dotacji MSWiA, projektu „Poznajcie nas” w 2017 r.

Był to projekt, którego głównymi odbiorcami była młodzież, ponieważ do antyukraińskich działań w regionie coraz częściej jest angażowane młode pokolenie. Zadanie miało jednocześnie służyć wzrostowi poczucia bezpieczeństwa społeczności ukraińskiej.

Po rekrutacji, przeprowadzonej we wrześniu, do projektu zgłosiła się szkoła Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2 im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego (dawniej: Zespół Szkół Ekonomicznych im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego) w Przemyśle. W listopadzie (13–15) w „Narodnym Domu” w Przemyśle (przy ul. Kościuszki 5) odbyły się trzydniowe warsztaty z wrażliwości międzykulturowej. Podczas nich uczniowie ze środowiska większościowego zdobywali wiedzę o stereotypach w odniesieniu do narodowości, mniejszości ukraińskiej, warunkach poszanowania drugiego człowieka bez względu na narodowość czy wyznanie. Poznawali ukraińskie, ale też i żydowskie, miejsca w Przemyśle. Bardzo ważnym elementem była rozmowa dotycząca manipulacji i pokutujących do dnia dzisiejszego w środowisku lokalnym stereotypów – uczniowie mogli zestawić przekonania i uprzedzenia z faktami historycznymi. Uczestnicy opracowali plan wycieczki po ukraińskich miejscach w Przemyśle. Odbyła się wycieczka trwająca ponad trzy godziny. Dzięki dużemu zaangażowaniu koordynatorki projektu Marii Ficak oraz opiekuna uczniów z CKZiU nr 2 Andrzejowi Kręciprochowi wycieczka była współtworzona przez uczniów polskich i uczniów z mniejszości.

Aby ułatwić uczniom solidne przygotowanie wycieczki, zapewniono możliwość spotkania i rozmowy z lokalnymi ekspertami: z członkiem parafii greckokatolickiej i jednocześnie dia-kiem w cerkwi Michałem Pulkowskim, pracownikami Południowo-Wschodniego Instytutu

Naukowego w Przemyślu oraz pracownikiem Związku Ukraińców w Polsce w Przemyślu Igo-rem Horków.

W grudniu w „Narodnym Domu” odbyła się debata uczniów polskich z uczniami z Zespołu Szkół Ogólnokształcących im. Markiana Szaszkiewicza w Przemyślu. Debata poprowadził jeden z uczniów „Szaszkiewiczówki” Maksym Nakonieczny. Debata dotyczyła tego, co Polaków i Ukraińców łączy w kontekście 100-lecia niepodległości. Dzięki dobremu przygotowaniu debaty udało się zwrócić uwagę uczniów na dużą liczbę pozytywnych aspektów współistnienia w mieście ukraińskiej i polskiej tradycji. Bardzo obiecujące było to, że uczniowie podczas debaty nie tylko wygłaszali przygotowane przykłady, ale też zadawali sobie wzajemnie dużo pytań. Dzięki umiejętnemu zaaranżowaniu spotkania, powstała przyjazna przestrzeń do rozmowy młodych Ukraińców i Polaków. 7 grudnia w „Narodnym Domu” odbyła się uroczysta gala zamykająca projekt „Poznajcie nas 2.0.”. Podczas niej każdy uczestnik projektu otrzymał T-shirt i notes z zaprojektowanym w 2017 r. logo projektu. Dyrektor szkoły biorącej udział w projekcie otrzymał tablicę pamiątkową z informacją, że szkoła wzięła udział w zadaniu „Poznajcie nas 2.0.”. Ponadto każdy uczestnik, koordynatorka oraz opiekun otrzymali imienny dyplom poświadczający udział w projekcie. Nad całością zadania czuwała koordynatorka Maria Ficak. Uczniowie ze zrekrutowanej szkoły mieli swego opiekuna w osobie nauczyciela Andrzeja Kręciprocha. Warsztaty z wrażliwości międzykulturowej prowadził zespół trenerski złożony z osób należących do środowiska większościowego i mniejszościowego: Anna Dąbrowska – prezeska Stowarzyszenia „Homo Faber” i Andrzej Komar ze Związku Ukraińców w Polsce. W ramach zadania równolegle były prowadzone warsztaty białego śpiewu realizowane przez Tatianę Nakonieczną.

f. Projekt „Chóry i Zespoły”

W ramach zadania podejmowane były działania służące podnoszeniu poziomu wykonawczego zespołów. Jednym z najistotniejszych elementów była organizacja w ciągu roku, w różnych ośrodkach Polski, stałych zajęć – prób, warsztatów, obozów i zlotów szkoleniowych. Próby zespołów odbywały w siedzibach Ośrodków Kultury Ukraińskiej, np. chóru „Żurawli” – w Warszawie, Gdańsku, Przemyślu i Białym Borze, „Ośławian” w Mokrem, chóru „Kamerton” w Giżycku, zespołu „Switanok” w Lęborku, chóru „Oberih” w Miastku. Zespoły taneczne „Witrohon” i „Arkan” ćwiczyły w szkołach. Zespół „Arkan” odbywał próby również na scenie w sali teatralnej „Narodnego Domu” w Przemyślu, zespół „Barwinok” w Domu Kultury w Bytowie. Schemat realizacji prób wymagał uwzględnienia specyfiki zespołów, ich poziomu, rodzaju wykonywanego repertuaru oraz specyfiki terytorialnej. Chór „Żurawli” np. pracuje w oparciu o własny, wypracowany latami schemat opanowania repertuaru. Składa się nań: 1) praca indywidualna chórzystów (w miejscu ich zamieszkania) w oparciu o materiały i nuty dostarczone przez dyrygenta, 2) tzw. „klucze”, czyli 2–3-dniowe zloty, podczas których odbywają się zajęcia warsztatowe i praca zespołowa pod okiem dyrygenta.

W ramach zadania była realizowana promocja zespołów. Propagowanie amatorskiego ruchu artystycznego odbywało się za pomocą materiałów promocyjnych (rozpowszechnianie do robku zespołów – dystrybucja nagrań CD), artykułów w prasie, radiu, telewizji. Dokumentowanie osiągnięć zespołów artystycznych mniejszości ukraińskiej (dokumentacja fotograficzna, wewnętrzne materiały szkoleniowe – DVD, np. z rejestracji koncertów chóru „Żurawli”), przygotowanie i wydanie, dystrybuowanie materiałów informacyjno-promocyjnych. W ramach realizacji zadania miały miejsce drobne uzupełnienia strojów.

Projekt umożliwił wszechstronne wspieranie i promowanie aktywności w ramach amatorskiego ruchu artystycznego społeczności ukraińskiej w Polsce. Z racji rozproszenia mniejszości ukraińskiej niezwykle istotną dla działalności chórów i zespołów jest możliwość wspólnego koncertowania w kraju z amatorskimi i profesjonalnymi zespołami z Ukrainy, wspólne warsztaty oraz udział w przedsięwzięciach muzycznych i warsztatowych organizowanych w Ukrainie. Wyjazdy do Ukrainy sprzyjały wymianie doświadczeń z profesjonalnymi wyko-

nawcami oraz podnoszeniu kwalifikacji pod okiem doświadczonych pedagogów zarówno uczestników, jak i kadry instruktorskiej zespołów.

W 2018 r. w ramach dotacji z MSWiA dofinansowano działalność następujących zespołów:

Chór „Żurawli” – reprezentacyjny chór męski Związku Ukraińców w Polsce; działa od 1972 r., uczestnik oraz laureat wielu krajowych i zagranicznych festiwali. W repertuarze chóru są utwory Ławry Kijowsko-Pieczerskiej, pieśni historyczne, utwory klasyczne, fragmenty oper ukraińskich. Zespół posiada w swym repertuarze utwory najwybitniejszych kompozytorów ukraińskich różnych epok – Dmytra Bortniańskiego, Artemija Wedela, Mychajły Werbyckiego, Mykoły Łysenki, Kyryła Stecenki, Mykoły Łeontowycza, Fiłareta Kołessy i wielu, wielu innych. Honorowe miejsce w repertuarze zespołu zajmują opracowania ukraińskich pieśni ludowych, także w nowych współczesnych aranżacjach Wołodymyra Wołontyry czy Wołodymyra Zubyckiego. W 2018 r. koncerty chóru odbyły się m.in.: we Lwowie (19 V) w ramach III Międzynarodowego Festiwalu Chórów „Lwowskie Spotkania”, w Winnikach (Ukraina, 20 V) w ramach IV Międzynarodowego Festiwalu Pieśni Sakralnej „Dostojno je”, we Lwowie (20 V), w Chełmie (20 I) – koncerty w Państwowym Muzeum im. M. Hruszewskiego i w Lublinie (21 I) – z okazji setnej rocznicy ogłoszenia niepodległości Ukrainy; w Przemyślu (8 XII) – koncert na 100-lecie niepodległości Polski w ramach inicjatywy „Razem na 100”. Oprócz tego w 2018 r. zespół realizował program prób w celu opanowania repertuaru. Próby, ze względu na rozproszenie chórzystów po terenie całego kraju, odbywały się w trybie warsztatowym: co kilka tygodni organizowany był kilkudniowy zlot w wyznaczonym ośrodku (Gdańsk, Warszawa, Przemyśl, Biały Bór). Ponadto w 2018 r. zorganizowano warsztaty emisji głosu dla członków chóru „Żurawli” (22–23 IX w Warszawie, 20–21 X w Gdańsku).

Chór „Dżereło” – mieszany chór młodzieżowy z Białego Boru (woj. zachodniopomorskie) powstał we wrześniu 2005 r. Członkami są głównie uczniowie Zespołu Szkół Ogólnokształcących im. Tarasa Szewczenki. W 2018 r. chór występował podczas uroczystości szkolnych i lokalnych w Białym Borze.

Chór „Oberih” – 15-osobowy chór mieszany z Miastka (woj. pomorskie) powstał w listopadzie 2010 r. W swoim repertuarze ma ukraińskie pieśni ludowe, pieśni cerkiewne, kolędy oraz piosenki estradowe. W 2018 r. zespół wystąpił m.in. podczas „Wspólnego Kolędowania” w Białym Borze, z koncertem podczas III edycji Koncertów Muzyki Gospel i Pieśni Sakralnej w Debrznie (21 IV); jury IV Bałtyckiego Konkursu Chórów „Pomerania Cantat” w Słupsku (16–17 VI) nagrodiło chór „Dyplomem Brązowym”, a także brał udział w Przeglądzie im. Św. Andrzeja w Debrznie, gdzie otrzymał I miejsce w kategorii folklor.

Zespół „Widymo” zrzesza młodzież z okolic Sanoka. W swym repertuarze ma głównie ludowe, obrzędowe i świąteczne pieśni ukraińskie z terenu szeroko rozumianych Karpat. Uczestnik wielu festiwali folklorystycznych oraz przedsięwzięć organizowanych przez społeczność ukraińską z Polski. W 2018 r. koncertował m.in. z kolędami w Cisnej (13 I), Wetlinie (21 I), Komańczy; w Słupsku (26 I), Białym Borze (27 I); Wałczu (28 I); Kazimierzu Wielkopolskim (28 I); koncertami pieśni karpackich i ukraińskich w Mińsku Mazowieckim (6 III); Wojsławicach (16 VI); Chełmie (17 VI), Sękowej (29 VII), Sanoku (23 IX), Wiśłoku (7 X); koncerty w Bukareszcie (Rumunia; 13–14 X).

Zespół Pieśni i Tańca „Oślawiany” powstał w 1972 r., działa we wsi Mokre (woj. podkarpackie). Skupia młodzież szkolną, studentów i osoby pracujące. W 2018 r. zespół wystąpił m.in.: w ramach Koncertu Szewczenkowskiego w Mokrem (11 III); na Kermeszu Łemkowskim (w. Olchowiec; 20 V); w programie „Karpaty góry kultury” – Skansen w Sanoku (8 VII); w ramach IV Rodzinnych Spotkań – Palota (Słowacja; 14 VII); podczas XXVII „Święta Kultury nad Ośławą” (11–12 VIII); wystąpił z koncertem w Warszawie w ramach obchodów Dnia Niepodległości Ukrainy (26 VIII); podczas Biesiady Pastorskiej w Besku (29 IX); na Jarmarku św.

Michała w Ropie (30 IX); podczas koncertu pieśni patriotycznej „Czerwona Kałyna” (w. Mokre, 2 XII).

Zespół dziecięcy „Małyniaczok” powstał w 2015 r. we wsi Mokre (woj. podkarpackie). W repertuarze ma ludowe pieśni ukraińskie z różnych regionów, przyśpiewki obrzędowe. Podzielony jest na dwie grupy wiekowe, razem liczy trzydzieścioro dzieci. W swojej krótkiej działalności dzieci zaprezentowały się w Trzebiatowie oraz na regionalnym „Święcie Kultury nad Oslawą” w Mokrem oraz podczas innych przedsięwzięć.

Zespół taneczny „Witrohon” – Zespół Ukraińskiego Tańca Ludowego działający przy Zespole Szkół Ogólnokształcących im. T. Szewczenki w Białym Borze powstał w grudniu 1990 r. W 2018 r. wystąpił m.in. podczas Festiwalu Ukraińskich Zespołów Dziecięcych w Koszalinie (9–10 VI).

Zespół taneczno-wokalny „Switanok” – zespół dziecięcy działający przy Kole ZUwP w Lęborku pod kierownictwem Renaty Romanko (choreograf Halina Harasym) – powstał w 2007 r. W 2018 r. zespół brał udział m.in. w Koncertach Szewczenkowskich (marzec); w Festiwalu Rodzinnym Lebnia (10 VI); w festiwalu „Dni Jakuba” w Lęborku (20 VII); w Cepeliadzie w Sopocie (24 VII); w Festiwalu „Muzyka Regionów” w Lęborku (28 VII); w ramach koncertu „Wyszywanka na Majdanie” w Bytowie (19 VIII).

Dziecięcy zespół taneczny „Barwinok” istnieje od 1999 r. przy Kole ZUwP w Bytowie. W repertuarze ma klasyczne ludowe tańce ukraińskie z różnych regionów Ukrainy (kozackie, huculskie). Zespół liczy osiemnastu uczestników. W 2018 r. zaprezentował się podczas regionalnych i lokalnych przedsięwzięć kulturalnych w Bytowie, Koszalinie, m.in. w koncercie z okazji Dnia Dziecka w Bytowie (1 VI); w trakcie Festiwalu Ukraińskich Zespołów Dziecięcych w Koszalinie (9–10 VI); w ramach koncertu „Wyszywanka na Majdanie” w Bytowie (19 VIII); podczas Festiwalu w Borzytuchomiu (27 X).

Dziecięcy zespół „Suzirjaczko” – Wokalny Zespół Dziecięcy z Olsztyna brał udział w projektach wolontariatu pracowniczego „Moc Dobra”. W 2016 r. wydał swoją drugą płytę „Zaśpiewajmy razem przyjaciele”. W 2018 r. zespół wystąpił m.in. w Kętrzynie i Dobrym Mieście (10 I); z koncertem w ramach IX Regionalnego Przeglądu Wertepów Kolęd i Szczedriwek w Węgorzewie (20 I); podczas obchodów rocznicy T. Szewczenki w Olsztynie (11 III); we Lwowie (2–3 V), wziął udział w 52. Dziecięcym Festiwalu Kultury Ukraińskiej w Elblągu (20 V); w Festiwalu „Barwy Kultur” w Olsztynie (23 V); w ramach „Popołudnia z Kulturą Ukraińską” w Iławie (17 VI); w 24. Ogólnopolskim Przeglądzie Kultury Mniejszości Narodowych w Młynarach (27 VI); w Dobrym Mieście (30 VI); w ramach koncertu z okazji Dnia Edukacji Narodowej w Olsztynie (12 X); na koncercie z okazji jubileuszu parafii greckokatolickiej w Olsztynie (13 X).

Chór „Kamerton” Oddziału Mazurskiego ZUwP – osiemnastoosobowy chór mieszany z Giżycka. Powstał w 2008 r. Śpiewają w nim członkowie społeczności ukraińskiej z terenu powiatu giżyckiego i powiatów sąsiednich. Jego repertuar to głównie utwory klasyków ukraińskich, kompozycje sakralne, pieśni ludowe, a także kolędy i pastorałki. Chór występował wielokrotnie podczas regionalnych i ponadregionalnych przedsięwzięć kulturalnych. W 2018 r. chór wystąpił m.in. z koncertem kolęd w Giżycku i Bystrem (21 I).

Zespół „Krajka” z Przemyśla istnieje od listopada 2011 r. Tworzą go uczniowie bądź absolwenci ukraińskich szkół Przemyśla – gimnazjum i liceum Zespołu Szkół Ogólnokształcących im. ks. Markiana Szaszkiewicza, zauroczeni tradycją białego śpiewu i wielogłosowymi harmoniami pieśni ukraińskiej. Wspólne wielogłosowe śpiewy to dla nich tradycja kultywowana w najbliższym gronie rodzinnym. Folklor Polesia czy Naddnieprza – to prąródła kultury, któ-

rej czują się organiczną częścią, a którą pragną poznawać głębiej, dzielić się nią i utrwaląc. Folklor Nadsania, Łemkowszczyzny czy Bojkowszczyzny to kultura, z której wyrastają bezpośrednio. W 2018 r. występował m.in. w Warszawie w trakcie Festiwalu „Wszystkie Mazurki Świata” (27 IV); w Przemyślu podczas przedsięwzięcia „Spotkania na Pograniczu” (7 VII).

Zespół taneczny „Arkan” działa od 1991 r. przy Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 2 im. M. Szaszkiewicza w Przemyślu. Wykonuje tańce z różnych regionów Ukrainy; koncertował w Polsce, Ukrainie, Słowacji, m.in. na Festiwalu „Galicja”, „Watrze Łemkowskiej”, Festiwalu Kultury Ukraińskiej w Svidniku (Słowacja), XVII, XVIII, XIX Festiwalu Kultury Ukraińskiej w Sopocie i XX FKU w Koszalinie. W 2018 r. zespół wielokrotnie występował w Przemyślu w budynku „Narodnego Domu”, podczas konkursów amatorskich zespołów artystycznych z regionu, uroczystości szkolnych oraz m.in. brał udział w koncertach III Festiwalu Tańców Ludowych w Kołomyi (Ukraina; 5–6 V); wystąpił w ramach XXVIII Kermeszu Łemkowskiego w Olchowcu (19–20 V); wystąpił w Ławie w ramach „Popołudnia z Kulturą Ukraińską” (17 VI); podczas przedsięwzięcia „Ukraińskie Barwy Pogranicza” w Braniewie (27–28 X).

Dziecięca grupa teatralna „A czemu?” (A dlaczego?) Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 2 im. M. Szaszkiewicza w Przemyślu. Grupa liczy piętnaście osób. W swym repertuarze posiada inscenizacje bajek ukraińskich („Bida nawczyt”, „W czużomu pirji”, „Szaty dla oseni”), a także inscenizację poświęconą wybitnej ukraińskiej pisarce Łesi Ukraince.

Kapela bandurzystów „Weseli bandurky” Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 2 im. M. Szaszkiewicza w Przemyślu. Grupa w swym repertuarze ma klasyczne i ludowe melodie wywodzące się z różnych regionów Ukrainy. W 2018 r. zespół wystąpił m.in. podczas przedsięwzięcia „Ukraińskie Barwy Pogranicza” w Braniewie (27–28 X) oraz koncertu w Ławie w ramach „Popołudnia z Kulturą Ukraińską” (17 VI), Dni Kultury Ukraińskiej w Szczecinie (1–2 IX).

Młodzieżowa grupa teatralna „Popry vse” (Mimo wszystko) Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 2 im. M. Szaszkiewicza w Przemyślu. Grupa liczy 25 osób. W swym repertuarze ma własne adaptacje utworów literackich i dramatycznych wybitnych twórców literatury ukraińskiej, a także inscenizacje poświęcone akcji „Wisła” czy Wielkiemu Głodowi w Ukrainie oraz inscenizacje ludowych bajek ukraińskich.

Zespół wokalny „Łem MY” – powstał w grudniu 2013 r. w Komańczy. W swym repertuarze ma pieśni pogranicza bojkowsko-łemkowskiego. Koncertuje głównie w regionie, podczas lokalnych festiwali i przedsięwzięć kulturalnych. W 2018 r. zespół wystąpił m.in. w Wetlinie (13 I); w Grabownicy (14 I); w Komańczy (21 I); w ramach Koncertów Szewczenkowskich we wsi Mokre (11 III) oraz we wsi Ulucz (19 V); w przeglądzie KROPA (Korczyna; 27 V); w audycji Radio Rzeszów „Radio Biwak” (3 VII); podczas Dni Cisnej (15 VII); w „Watrze Bojkowskiej” w Ustrzykach Dolnych (28 VII); w wydarzeniu „Święto Kultury nad Oslawą” (12 VIII); w konkursie kapel ludowych w Bukowinie Tatrzańskiej (17 VIII); w Urzędzie Marszałkowskim podczas Forum Regionalnego w Rzeszowie (1 IX); w organizowanym w Sanoku IV Przeglądzie Pieśni Paraliturgicznej (23 IX); w koncertach w miejscowościach Truskawiec, Schidnycia, Drohobycz (Ukraina; 28–30 IX); podczas przedsięwzięcia „Wołoska Koliba. Folkowe Spotkania na Pasterskim Szlaku” (6 X); w ramach przedsięwzięcia „Komaniecka Kariczka” organizowanego w Komańczy (27 X); w Iwano-Frankiwsku (Ukraina) na festiwalu „Łemkowska Jesień” oraz w Truskawcu (10 XI).

Ogólnopolski Zespół Ukraińskiego Tańca Ludowego „Studenty tanciujuť” – powstał na początku 2017 r. Tworzą go absolwenci ukraińskich szkół w Polsce, studenci oraz absolwenci polskich uczelni w całym kraju. W repertuarze ma tradycyjne ukraińskie tańce ludowe. Jest to drugi – obok chóru „Żurawli” – zespół, który ze względu na rozproszenie uczestników

pracuje w trybie warsztatowym – kilkudniowych zlotów. Zajęcia warsztatowe odbywają się najczęściej raz na miesiąc. Próby zespołu odbywają się w różnych miastach Polski (Warszawa, Kraków, Gdańsk, Przemyśl, Wrocław). Celem powołania zespołu jest kultywowanie ukraińskich tradycji związanych z tańcem ludowym, dalsze doskonalenie tancerzy oraz integracja członków, których łączy zamiłowanie do tańca wyniesione z zespołów działających przy szkołach ukraińskich w Polsce. W 2018 r. zespół odbywał intensywne próby, wystąpił w Warszawie na scenie Międzynarodowego Festiwalu Warszawy (9 VI).

g. Projekt „Digitalizacja ukraińskiego dziedzictwa narodowego – tygodnika «Nasze Słowo». I etap”

W 2018 r. staraniami Przemyskiego Oddziału ZUwP udało się zrealizować projekt polegający na zdigitalizowaniu najważniejszego czasopisma mniejszości ukraińskiej w Polsce – tygodnika „Nasze Słowo” i zapisaniu pisma w plikach .pdf dostępnych dla wszystkich zainteresowanych. Tygodnik został zeskanowany i udostępniony do wolnego użytku w grudniu 2018 r. Pliki .pdf z numerami tygodnika 1–2213 (z lat 1956–1999) zostały umieszczone na trzech dyskach Google, również została udostępniona bibliografia tygodnika w pliku Excela. W ustawieniach dostępu do tygodnika zastosowano ostatecznie opcję umożliwiającą przeglądanie plików online oraz pobranie ich na dowolny komputer. Informacja o archiwum została umieszczona w trzech miejscach:

- stronie www ZUwP – <http://www.zup.ukraina.com.pl>,
- tygodniku „Nasze Słowo” – <https://www.nasze-slowo.pl/arhiv-1956-1999/>,
- portalu prostir.pl – <https://prostir.pl/2018/12/в-інтернет-виклали-оцифрований-архів/>.

4. Działalność w zakresie edukacji i wychowania

a. Działalność edukacyjna w ramach projektu „Ośrodki Kultury” i in.

W ramach projektu promowano współczesną literaturę w języku ukraińskim z Ukrainy oraz rodzimą twórczość literacką poprzez organizację wieczorów literackich, konkursów deklamatorskich, spotkań, seminariów naukowych i popularnonaukowych oraz konferencji na tematy związane z literaturą, a także szeroko rozumianą kulturą i sztuką oraz z historiami zajmującymi się dziejami mniejszości ukraińskiej w Polsce i relacjami polsko-ukraińskimi. W 2018 r. zorganizowano lub współorganizowano m.in.:

- cykl zajęć integracyjnych oraz warsztatów edukacyjnych „Od tradycji do współczesności” (Gdańsk);
- spotkanie literackie z ukraińską pisarką Marią Matios w Zielonej Górze;
- całoroczne etnograficzne warsztaty edukacyjne we Wrocławiu;
- całoroczne zajęcia integracyjne dla dzieci (Klub rodzinny) w „Narodnym Domu” w Przemyślu;
- warsztaty pisankarskie i warsztaty pisania ikon (Przemyśl);
- 21–27 stycznia – warsztaty taneczne dla dzieci w miejscowościach Budry, Banie Mazurskie i Giżycko;
- w Lublinie 1–4 lutego – zajęcia warsztatowe „Gra przy stole”;
- spotkanie autorskie z Anną Aplebaum, autorką książki poświęconej Wielkiemu Głodowi w Ukrainie (Warszawa, 11 II);
- spotkanie literackie z Bohdanem Zadurą, pisarzem, krytykiem, tłumaczem literatury ukraińskiej w Bibliotece Norwida w Zielonej Górze (13 III);

- V Ogólnopolski Konkurs Rysunkowy „Taras Szewczenko – nasz przyjaciel” w Bartoszycach (15 IV); brały w nim udział dzieci z Bartoszczyca oraz regionu;
- X otwarty konkurs młodych deklamatorów „Poeci Ukrainy” w Szczecinie – konkurs recytatorski poezji ukraińskiej dla dzieci i młodzieży (ponad 100 uczestników) z terenu województwa zachodniopomorskiego (21 IV);
- wykład w Przemyślu – dr O. Solar na temat pisarki Ołeny Kulczyckiej i Heleny Deutsch (12 V);
- Festiwal Piosenki Szkolnej im. Jarosławy Popowskiej w Przemyślu (27 V);
- 16 i 17 czerwca Związek we współpracy z organizacjami z Polski i Ukrainy (Ukraiński Uniwersytet Katolicki, władze miasta Lwowa) zorganizował przedsięwzięcia we Lwowie. W ich ramach miały miejsce: debata poświęcona m.in. relacjom polsko-ukraińskim, w tym sytuacji społeczności ukraińskiej w Przemyślu pt. „Ukraińcy i Polacy, razem wobec wyzwań XXI wieku. Dziedzictwo Jacka Kuronia”, gra miejska „Życzenia dla sąsiada”, odsłonięcie w pobliżu Konsulatu RP we Lwowie skweru im. Jacka Kuronia;
- debatę na 100-lecie niepodległości z udziałem prof. Andrzeja Friszke, dr. hab. Romana Wysockiego, dr. hab. Jana Pisulińskiego (Przemyśl, 24 VI);
- 2 sierpnia zorganizowano w Gdańsku spotkanie pt. „Open Mind” z ukraińskim blogerem O. Zubem;
- 16–17 sierpnia – szkolenie z pracy w grupie dla członków ZUWP z Przemyśla, realizowane przez trenerów stowarzyszenia „Homo Faber”;
- 2 września – w Gdańsku koncert wiolonczelisty Denysa Koladenki i bandurzysty Andrija Charina;
- zajęcia warsztatowe z edukatorkami z Fundacji Krzyżowa dla Porozumienia Europejskiego dot. budowania oferty edukacyjnej (Przemyśl, 23–25 IX);
- Teatr „Navpaky” zaprezentował w Przemyślu sztukę teatralną „Kudy znikło more”; scenariusz spektaklu oparto na powieści współczesnych ukraińskich pisarzy Mariany i Tarasa Prochaśków (29 IX);
- prezentację książki prof. Stefana Zabrowarnego „Druha derżawna, żinocza wczytelśka seminaria u Peremyszli” (Przemyśl, 20 X);
- 27 października w Przemyślu – prezentacja albumu prac artysty z Ukrainy Petra Hrehorijczuka; uświetnił ją występ chóru kameralnego „Osanna” ze Lwowa;
- koncert Oksany Muchy „Najpiękniejsze Pieśni Ukrainy. Kvitka Cisyk: Dwa Kolory” w ramach III Tygodnia Ukraińskiego w Gdańsku (29 X);
- Debatę Gigantów na 100-lecie Niepodległości Polski z udziałem prof. Myrosława Marynowycza, prof. Andrzeja Mencwela, Konstantego Geberta, Izabeli Chruślińskiej (Przemyśl, 18 XI);
- „Ukraina dysydentów XX w. – Ukraina dzisiaj” – spotkanie i dyskusja z Myrosławem Marynowyczem wokół jego autobiografii „Wseswit za koluczym drotom” (Warszawa, 20 XI);
- rocznicowe uroczystości w piątą rocznicę początku protestów na Majdanie w Kijowie (Warszawa, 21 XI);
- w listopadzie w Elblągu – warsztaty z udziałem instruktorów ze Lwowa;
- prezentację książki dr. Aleksandra Kolańczuka „Ukraińscy emigranci polityczni w życiu naukowym, kulturalnym, społecznym i gospodarczym II RP” i wykład dr. Stanisława Stępnia „Dlaczego Ukraina nie odzyskała niepodległości w 1918 r.” (Przemyśl, 11 XII).

W ramach projektu realizowano również całoroczne zajęcia pozaszkolne dla dzieci i młodzieży, w tym zajęcia edukacyjne z elementami etnografii, folkloru, geografii, historii Ukrainy, zajęcia pozaszkolne w ramach skautingu prowadzone przez Organizację Młodzieży Ukraińskiej „Płast”, w tym: zajęcia, kursy podnoszenia kwalifikacji wychowawców i instruktorów organizacji „Płast”; „Akcje Płastowe” – przedsięwzięcia odbywały się w ciągu roku szkolnego, miały na celu zintegrowanie młodego pokolenia przedstawicieli mniejszości ukraińskiej w Polsce

oraz zapoznanie i poszerzanie wiedzy z kultury, folkloru, języka oraz historii. Ponadto „Akcje” miały rozbudowany program z dziedziny skautingu, m.in.: pionierkę, wędrownictwo, orientację w terenie, przyrodoznawstwo, ekologię. W ramach „Akcji” organizowano: „Święto Wiosny” (Żywkowo, 28 IV – 2 V), szkolenie wychowawców i instruktorów (Warszawa, 31 V – 2 VI), „Rajd Górski” (19–24 IX), w grudniu–styczniu „Przekazanie Betlejemskiego Świątecznego Pokoju”. W październiku w Elblągu zorganizowano tradycyjny turniej piłki nożnej dla młodych Ukraińców z terenu Polski północnej.

Przeprowadzono działania służące rozwojowi szkolnictwa w języku ukraińskim i edukacji pozaszkolnej, m.in. poprzez wspieranie nadzoru metodycznego, współpracę z placówkami doszkalającymi pedagogów, prowadzenie lekcji języka ukraińskiego w Międzyszkolnych Punktach Nauczania Języka Ukraińskiego, organizowanie kursów doskonalenia języka, kursów podnoszenia kwalifikacji (np. ogólnopolskie i międzynarodowe konferencje dla nauczycieli, seminaria i szkolenia w ramach projektów realizowanych wspólnie z Ukraińskim Towarzystwem Nauczycielskim, Wojewódzkimi Ośrodkami Metodycznymi, Kuratoriami Oświaty oraz placówkami edukacyjnymi z Ukrainy), m.in.:

– 10 października zorganizowano uroczystości z okazji Dziesięciolecia punktów nauczania języka ukraińskiego i religii greckokatolickiej w Szczecinie. W ramach uroczystości miała m.in. miejsce debata na temat różnorodności kulturowej i specyfiki nauczania języka ukraińskiego z udziałem specjalistów z Polski i Słowacji. Debatę poprowadziła red. M. Frymus z Radio Szczecin. W ramach obchodów odbył się również koncert z udziałem uczniów z punktów nauczania języka ukraińskiego i religii;

– 7 lipca zorganizowano wyjazd dla dzieci uczących się języka ukraińskiego (m.in. z Giżycka, Bań Mazurskich, Krukanek, Wydmin) do Kijowa i Dubna. W programie znalazły się m.in.: zwiedzanie Kijowa, wizyty w muzeach, wędrowka „Szlakiem Tarasa Szewczenki”, udział w koncercie w Operze Kijowskiej, warsztaty taneczne, zwiedzanie miasta Dubna oraz udział uczestników wyjazdu w przedsięwzięciu „Noc Kupała” w Dubnie.

W ramach działalności Związku odbyły się m.in.: prezentacja współczesnego kina ukraińskiego, polskich i ukraińskich reportaży telewizyjnych oraz teledysków, organizowanie spotkań z twórcami kultury, parlamentarzystami, dziennikarzami, ekspertami, samorządowcami, oficjalnymi przedstawicielami państwa ukraińskiego, przedstawicielami diaspory ukraińskiej i innych mniejszości narodowych i etnicznych z Polski oraz z obywatelami Ukrainy przebywającymi w Polsce:

- II Przegląd Kina Ukraińskiego 2018 – Koszalin & Kołobrzeg. Prezentacja filmów ukraińskich (4, 6 i 7 XII) w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej oraz 13 grudnia w Regionalnym Centrum Kultury w Kołobrzegu;
- Pokaz filmu „Mit” i spotkanie z reżyserem Leonidem Kanterem w Przemyśle (6 V) i projekcja w Gdańsku w ramach III Tygodnia Ukraińskiego (24 X). Film opowiada historię życia i śmierci Wasyla Slipaka – światowej sławy śpiewaka operowego o unikalnym głosie;
- XVI Objazdowy Festiwal Filmowy WATCH DOCS. Prawa Człowieka w Filmie w Przemyśle (5–7 XII). Oprócz pokazu filmów (m.in. o tematyce ukraińskiej) zorganizowano debaty: „Polska–Ukraina – wojna hybrydowa – fake news” z udziałem gościa specjalnego Pawła Bobołowicza, korespondenta Radia Wnet w Ukrainie, Marcina Reya, blogera, analityka, Olgi Popowicz, analityczki (prowadzenie dr O. Solarz).

ZUWP współpracował z regionalnymi, lokalnymi i ogólnopolskimi mediami z Polski, Ukrainy i innych krajów w dziedzinie promocji kultury ukraińskiej, historii i kultury Ukraińców w Polsce, historycznych i kulturowych relacji polsko-ukraińskich, sytuacji w Ukrainie, współpracował z mediami publicznymi z Polski w przygotowywaniu audycji w języku ukraińskim oraz mediami z Ukrainy w trakcie przygotowania materiałów dziennikarskich ukazujących życie

społeczności ukraińskiej w Polsce, zajmował się promowaniem europejskich aspiracji Ukrainy.

b. Obozy „Płast” (obóz nowactwa, obóz junactwa)

Obóz „Płast” – nowacki odbył się 19–28 lipca w Hańczowej (woj. małopolskie) w budynku Internatu Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego. Łącznie wzięło w nim udział 25 dzieci z mniejszości ukraińskiej w wieku 6–11 lat. Za organizację i przeprowadzenie obozu odpowiadało siedmiu instruktorów-wychowawców organizacji „Płast” (4 z Polski, 2 z Ukrainy, 1 z Czech). Komendantem obozu była Ewa Popowicz. W programie obozu ważną część stanowiły zajęcia rekreacyjne i sportowe (wycieczki do Krynicy Zdroju i obserwatorium astronomicznego) i edukacyjne: doskonalące znajomość języka, zajęcia skautowskie – zdobywanie umiejętności skautowych; zajęcia artystyczne (np. nauka śpiewu, ukraińskich tańców ludowych); zajęcia krajoznawcze i tematyczne (obóz miał temat przewodni – planety i układ słoneczny); zajęcia sportowe, gry i zabawy przy ognisku, gry terenowe. Na zakończenie każdy uczestnik otrzymał koszulkę z logo obozu, materiały (śpiewnik, odznakę, dyplom).

Obóz „Płast” – junacki (stacjonarno-wędrowny) odbył się w dniach 19–28 lipca, pod namiotami w bazie płastowej „Mrzygłody” we wsi Huta Lubycka (woj. lubelskie). Obóz został przeprowadzony według metodyki skautingu, uczestnikami były dzieci i młodzież (12–18 lat) należące do mniejszości ukraińskiej w Polsce (26 osób). Odpowiedzialnymi za przeprowadzenie programu było ośmiu instruktorów organizacji „Płast” z Polski i Ukrainy. Komendantem obozu była Anna Tymiec. Prowadzone zajęcia miały na celu zapoznanie uczestników z językiem, kulturą, historią i geografiami Ukrainy oraz pogranicza polsko-ukraińskiego poprzez zastosowanie metodyki skautowskiej. Dodatkowo rozwijane były indywidualne zdolności liderские, umiejętności pracy w grupie, zaradności, umiejętności życia w przyrodzie.

c. Edukacja kulturalna dzieci i młodzieży na Warmii i Mazurach

Projekt (w formie warsztatów edukacyjnych w dniach 13–14 października w Elblągu) służył zaznajomieniu uczestników z kulturą ukraińską (folklor, śpiew, sztuki plastyczne). Uczestnicy pochodzili ze środowisk wiejskich i małych miasteczek województwa warmińsko-mazurskiego (m.in. Braniewa, Elbląga, Godkowa, Lelkowa, Młynar, Marzęcina, Nowicy, Pasłęka, Pieniężna) – razem 78 dzieci oraz kilku nauczycieli języka ukraińskiego. Dzieci poznawały najbliższe otoczenie, środowisko społeczne, elementy kultury.

Założeniem projektu było ukazanie dzieciom bogactwa tkwiącego w rodzimej kulturze, zwyczajach i tradycjach ukraińskich. Podzielone na grupy wiekowe dzieci pracowały pod okiem specjalistów. Sobotni cykl zajęć poprowadziły instruktorki z Lwowskiej Biblioteki Dziecięcej. Podczas zajęć dzieci poznały tradycje przodków, ciekawostki dotyczące historii własnego narodu, a także zgłębiły wiedzę na temat literatury ukraińskiej. Niedzielny cykl zajęć miał charakter typowo warsztatowy. Dzieci próbowały własnych sił w trakcie warsztatów (w zależności od predyspozycji i zainteresowania dzieci). Program zajęć obejmował następujące dziedziny:

- śpiew, nauka ukraińskich piosenek ludowych – prowadził instruktor Michał Semotiuk oraz nauczycielka Iwona Onufrijuk,
- nauka wykonywania kartek ozdobnych z życzeniami okolicznościowymi – prowadziła Magdalena Michałko,
- robótki ręczne: lepienie naczyń z gliny, bombki z papieru, kwiaty z resztek skóry i papieru – prowadzący: Ewa i Waldemar Nisiewicz, Maria Demkowicz,

– multimedialne prezentacje ukraińskich bajek i innych utworów dla dzieci, zabawy, quizy i nauka piosenek dziecięcych – prowadzili pedagodzy z Dziecięcej Biblioteki dla Dzieci ze Lwowa.

Na zakończenie warsztatów został zaprezentowany program artystyczny dla elbląskiej publiczności. Celem projektu było również stworzenie dzieciom możliwości bezpośredniego udziału w procesie powstawania prac z dziedziny rękodzieła ludowego, aktywnego uczestnictwa w zajęciach przybliżających folklor ukraiński. Kształtowanie tożsamości kulturowej dzieci odbywało się poprzez poznawanie tradycji i sztuki ludowej własnego narodu oraz integrację międzypokoleniową społeczności. Dzięki warsztatom możliwe było pobudzenie kreatywności uczestników oraz doskonalenie sprawności manualnych. Ważnym elementem była możliwość odkrywania przez uczestników przyjemności tworzenia. Atmosfera pracy grupowej sprzyjała powstawaniu więzi w grupie, budowaniu poczucia wspólnoty, przyczyniła się do pogłębienia więzi dzieci z mniejszości ukraińskiej pochodzących z różnych środowisk i miejscowości.

5. Działalność w sferze społecznej i życia publicznego

Struktury ZUwP aktywnie współpracowały na szczeblu ogólnopolskim i regionalnym z innymi organizacjami pozarządowymi, zwłaszcza przy projektach wsparcia dla Ukrainy oraz pomocy rannym uczestnikom tzw. Rewolucji Godności (Euromajdanu), ofiarom wojny na wschodzie Ukrainy oraz ich rodzinom. Związek współpracował również z organizacjami innych mniejszości narodowych w kwestiach procedur grantowych, relacji z administracją państwową i samorządami. W kilku miastach zorganizowano wspólne przedsięwzięcia kulturalne i edukacyjne.

Przedstawiciel Związku uczestniczył w pracach Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych, Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu RP, Światowego Kongresu Ukraińców, a także Ukraińskiej Ogólnoświatowej Rady Koordynacyjnej.

Wśród aktywności członków Związku w sferze społecznej i życia publicznego w 2018 r. podkreślić należy:

- 7 lutego prezes Związku Piotr Tyma wraz z ekspertem z Collegium Civitas dr. Markiem Troszczyńskim prezentowali na posiedzeniu Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu RP przygotowany przez Związek raport pt. „Mniejszość ukraińska i migranci z Ukrainy w Polsce. Analiza dyskursu”. W raporcie zanalizowano m.in. przypadki agresji i mowy nienawiści skierowane przeciwko obywatelom Polski narodowości ukraińskiej oraz migrantom z Ukrainy;
- 29 marca delegacja ZG ZUwP spotkała się z ministrem Adamem Lipińskim, sekretarzem Stanu, Pełnomocnikiem Rządu do spraw Społeczeństwa Obywatelskiego, Pełnomocnikiem Rządu do spraw Równego Traktowania. Tematem spotkania była sytuacja społeczności ukraińskiej w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem regionu Podkarpacia;
- 24–26 kwietnia prezes Związku P. Tyma brał udział w III Forum Dziesięciolecia, które było poświęcone społeczeństwu obywatelskiemu w krajach będących w okresie transformacji. Piotr Tyma zaprezentował wystąpienia na temat współpracy mniejszości ukraińskiej z Polską z migrantami z Ukrainy;
- 3–5 czerwca z inicjatywy ZUwP z oficjalną wizytą w Warszawie przebywał prezydent Światowego Kongresu Ukraińców Eugen Czołij. W ramach wizyty E. Czołij omawiał m.in. sytuację społeczności ukraińskiej w Polsce z wiceprezesem IPN dr. K. Szwagrzykiem, Rzecznikiem Praw Obywatelskich dr. Adamem Bodnarem, Prezydium Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu RP;
- 25 kwietnia członek Zarządu Głównego Igor Horków zaprezentował wystąpienie podczas sympozjum we Lwowie „Mniejszość wśród większości. Ukraińcy w Polsce”.

- 24–27 listopada w trakcie posiedzeń XI Światowego Kongresu Ukraińców w Polsce prezes P. Tyma prezentował wystąpienie na temat sytuacji społeczności ukraińskiej w Polsce; w obradach uczestniczyła 3-osobowa delegacja Związku;
- 11 lutego w Przemyśle zorganizowano spotkanie ze społecznością ukraińską Danuty Kuroń – prezes Fundacji Edukacyjnej im. J. Kuronia – na temat aktywizacji lokalnych społeczności ukraińskich w okresie wyborów samorządowych oraz sytuacji w Przemyśle w kontekście sprawy sądowej przeciwko napastnikom na procesję w 2016 r. Spotkanie prowadził prezes P. Tyma;
- 3 czerwca – spotkanie w Przemyśle z prezydentem Światowego Kongresu Ukraińców E. Czolijem na temat współpracy z diasporą ukraińską w świecie, w tym pomocy w odbudowie „Narodnego Domu” w Przemyśle oraz sytuacji na terenach pogranicza polsko-ukraińskiego;
- 25 listopada – spotkanie w Warszawie z prezydentem Światowego Kongresu Ukraińców E. Czolijem na temat współpracy organizacji ukraińskich z Polski z SKU w kwestii obrony dr. Grzegorza Kuprianowicza, atakowanego publicznie przez wojewodę lubelskiego Przemysława Czarnka i oskarżanego po uroczystościach 8 lipca 2018 r. w Sahrynii o „prowokację” i „nacjonalizm”;
- 28 marca przedstawiciele ZUwP brali udział w seminarium na temat sytuacji mniejszości ukraińskiej i migrantów z Ukrainy zorganizowanym przez Rzecznika Praw Obywatelskich, zaprezentowano przygotowany przez Związek raport „Mniejszość ukraińska i migranci Ukrainy w Polsce. Analiza dyskursu”.

a. Działania interwencyjne

W ramach działalności interwencyjnej Zarząd Główny Związku Ukraińców w Polsce podejmował działania w sprawach przeciwdziałania aktom agresji skierowanym przeciwko społeczności ukraińskiej, w tym agresywnych ksenofobicznych wpisów na forach internetowych, dewastacji ukraińskich upamiętnień i mogił. Między innymi monitorowano wpisy na forach internetowych i portalach społecznościowych, opracowano we współpracy z prawnikiem oficjalne pisma i zawiadomienia do organów ścigania, MSWiA, Prokuratora Generalnego, sądów oraz przygotowano dokumentację fotograficzną. Przekazano również informacje do mediów odnośnie oceny ww. zjawisk. Przedstawiciele ZUwP oraz pełnomocnik brali udział m.in. w charakterze oskarżycieli posiłkowych w rozprawach przeciwko osobom, które zakłóciły procesję religijną w Przemyśle w 2016 r., toczących się przed Sądem Rejonowym w Przemyśle.

W 2018 r. nadal dużo uwagi poświęcono kwestii zniszczonych grobów oraz pomników ukraińskich w Polsce, a także mowie nienawiści w Internecie. Przygotowano szereg wystąpień do Prokuratora Generalnego, prokuratur miejscowych, nawiązano współpracę z posłami na Sejm RP (w tym Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu RP). Przeprowadzono konsultacje z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się prawami człowieka oraz zwalczaniem mowy nienawiści (Światowy Kongres Ukraińców, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, „Homo Faber”). Przygotowano szereg wystąpień do RPO, Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu RP. Zagadnienia upamiętnień ukraińskich na terenie Polski były również prezentowane podczas posiedzeń Komisji Wspólnej Rządu Mniejszości Narodowych i Etnicznych, Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu RP.

Podniesieniu jakości działań interwencyjnych Związku służyła realizacja w 2018 r. projektu z grantu przyznanego przez Fundację im. Stefana Batorego „Monitorowanie i dokumentowanie przejawów dyskryminacji oraz mowy nienawiści wobec mniejszości ukraińskiej i migrantów z Ukrainy, interwencje prawne”. Działania przeprowadzone w 2018 r. zostały opisane w drugim raporcie „Mniejszość ukraińska i migranci z Ukrainy w Polsce. Analiza dyskursu”. Celem publikacji było m.in. udokumentowanie i opisanie zjawisk odnoszących się do postrzegania mniejszości ukraińskiej oraz migrantów z Ukrainy, ukazanie

stosunku do mniejszości i migrantów różnych grup polskiego społeczeństwa, aktywnych w przestrzeni publicznej, polityce oraz mediach. Drugim celem było przeciwdziałanie wszelkim formom dyskryminacji o podłożu narodowościowym wobec tych dwóch grup. Raport przygotowano według podobnego schematu, jaki zastosowano przy pierwszym, wydanym w styczniu 2018 r.

b. Działania pomocowe i charytatywne

Oddziały Pomorski i Elbląski w 2018 r. kontynuowały zbiórkę środków na potrzeby rannych żołnierzy z Ukrainy przebywających na rehabilitacji w ośrodku „Dobry Brat” w Osieku. Z kolei Oddział Szczeciński kontynuował akcję „Razem Pomóżmy Ukrainie!” – zbiórkę pomocy humanitarnej na rzecz dzieci osieroconych przez żołnierzy poległych na wschodzie Ukrainy oraz zbiórkę medykamentów dla walczących batalionów ochotniczych. Struktury Związku oraz wolontariusze wspierali projekt „Święta bez taty”, który polegał na zbiorze środków pieniężnych i darów rzeczowych. Zebrane środki posłużyły do przygotowania i wysłania do Ukrainy paczek dla dzieci-sierot, których ojcowie zginęli na Majdanie oraz w trakcie agresji rosyjskiej na wschodzie Ukrainy. Związek wspierał również kolonie letnie w Polsce dla dzieci z Ukrainy (organizowane w Komańczy, woj. podkarpackie) z rodzin, których ojcowie polegli na wschodzie Ukrainy.

Oddział ZUwP w Koszalinie kontynuował wieloletnią współpracę ze Stowarzyszeniem Kiwanis przy zbiorze środków z tytułu 1 procenta podatku dochodowego. Pozyskane środki były po połowie przeznaczone na wsparcie punktu nauczania języka ukraińskiego oraz Fundusz Stypendialny wspierający najzdolniejszych uczniów z Zespołu Szkół im. T. Szewczenki w Białym Borze.

c. Działalność wydawnicza

Związek Ukraińców w Polsce od lat jest wydawcą tygodnika w języku ukraińskim „Nasze Słowo” (wraz z dodatkiem dla dzieci „Switanok”), rocznika „Almanach Ukraiński”, Ukraińskiego Multimedialnego Portalu prostir.pl oraz książek w języku ukraińskim i polskim. Organizacja jest współwydawcą magazynu telewizyjnego „Telenowyny”, emitowanego w Telewizji Regionalnej. ZUwP współpracuje również z rozgłośniami Polskiego Radio realizującymi audycje w języku ukraińskim (m.in. w Szczecinie, Koszalinie, Olsztynie, Krakowie, Rzeszowie i Wrocławiu, Gorzowie Wlkp.) oraz z rozgłośniami zainteresowanymi tematyką ukraińską.

Inne wydawnictwa ZUwP w 2018 r.:

- Oddział Szczeciński ZUwP wydał publikację „Otoczenie łaskawą opieką. 60-lecie parafii greckokatolickiej w Szczecinie”;
- Oddział Lubuski ZUwP w Zielonej Górze aktywnie wspierał wydanie ukraińskiego tłumaczenia zbiórki współczesnej poezji (praca zbiorowa 33 europejskich autorów) pt. „Zieleni się drzewo pokoju”.

I. Wydawanie tygodnika „Nasze Słowo”

Efektem realizacji projektu było wydanie oraz kolportaż 52 numerów tygodnika w języku ukraińskim, w średnim nakładzie 2850 egz. Tygodnik prezentuje bieżące informacje o życiu społeczności ukraińskiej w Polsce w postaci artykułów publicystycznych z zakresu spraw społecznych, literatury, historii, relacji polsko-ukraińskich, życia kulturalnego społeczności lokalnych oraz współczesnych wydarzeń w Ukrainie. Periodycznie, jako bezpłatny dodatek do tygodnika (co dwa miesiące), ukazywał się dodatek dla dzieci „Switanok” (adresowany w szczególności do dzieci uczących się w punktach nauczania języka ukraińskiego). Przedstawiał m.in. kulturalną i artystyczną aktywność dzieci ukraińskich z Polski, ich talenty i hobby, projekty edukacyjne adresowane do dzieci oraz różne tematy z dziedzin interesujących dzieci

w wieku szkolnym. Redakcja przygotowała również specjalne numery gazety z okazji Bożego Narodzenia i Wielkanocy.

Oprócz wersji papierowej tygodnika redakcja wiele pracy włożyła w rozwój elektronicznego segmentu gazety w postaci zamieszczania na stronie internetowej (<http://www.nasze-slowo.pl>) rozbudowanych materiałów dziennikarskich z wersji papierowej (reportaże, foto-reportaże, relacje prasowe z ważnych wydarzeń), ale także oryginalnych materiałów (artykuły i newsy), niemających analogii w wersji papierowej tygodnika, w tym również segment filmów wideo (reportaże, zwiastuny z wydarzeń, portrety ciekawych ludzi), galerię fotografii na portalu społecznościowym Facebook.

Informacje publikowane w „Naszym Słowie” były zauważane oraz cytowane jako źródło wśród mniejszości ukraińskiej w Polsce, w mediach w Ukrainie oraz w polskich mediach zainteresowanych tematyką ukraińską. Autorami i komentatorami tygodnika były nie tylko osoby wywodzące się z ukraińskiej mniejszości narodowej, ale też polscy politycy, naukowcy, samorządowcy, eksperci itp., a także przedstawiciele innych mniejszości narodowych i publicyści z Ukrainy. W 2018 r. dużym sukcesem zespołu redakcyjnego było rozwinięcie działu krótkich informacji (newsów) publikowanych w wersji elektronicznej tygodnika oraz na funpage tygodnika na portalu społecznościowym FB. W rezultacie znacząco zwiększyła się liczba czytelników oraz wzrosła rozpoznawalność tygodnika. Dzięki zaangażowaniu się w akcję informowania o sytuacji wokół oskarżeń kierowanych przeciwko członkowi społeczności ukraińskiej dr. G. Kuprianowiczowi tygodnik stał się ważnym źródłem informacji dla dziennikarzy polskich i ukraińskich, ekspertów i analityków zajmujących się problematyką polsko-ukraińską. Dzięki zaangażowaniu w ważne dla społeczności ukraińskiej w Polsce zagadnienia wzrósł prestiż tygodnika w głównej (docelowej) grupie czytelników.

W redakcji zatrudnionych było ośmiu pracowników na etatach (5,7 etatu – w przeliczeniu na pełny etat), w tym dwóch stałych korespondentów w Przemyślu i Koszalinie.

Zespół redakcyjny we współpracy z grafikiem przygotował kalendarz na 2019 r., który otrzymali jako dodatek czytelnicy tygodnika razem z ostatnim (za 2018) 52. numerem czasopisma. Kalendarz „Ukraińscy artyści w Polsce” zawierał prace artystów wywodzących się z mniejszości ukraińskiej z Polski – malarzy, fotografów, designerów. W ten sposób redakcja włączyła się w popularyzację różnych form działalności artystycznej oraz promocję lokalnych artystów zarówno znanych, jak i młodych, dopiero rozpoczynających swoją działalność artystyczną.

II. Wydanie rocznika „Almanach Ukraiński” 2019

„Almanach Ukraiński” ukazał się w 2018 r. w nakładzie ośmiuset egzemplarzy. Projekt obejmował zebranie tekstów publicystycznych, informacyjnych i naukowych w języku ukraińskim, materiałów dokumentacji fotograficznej, opracowanie redakcyjne, fotoskład oraz druk rocznika. Wydawnictwo służy upowszechnianiu w języku ukraińskim artykułów publicystycznych, historycznych, ukrajinoznawczych oraz utworów literackich wśród Ukraińców z Polski oraz w kręgu osób zainteresowanych tą problematyką, a także relacjami polsko-ukraińskimi i życiem współczesnym Ukrainy.

Tematem przewodnim rocznika „Almanach Ukraiński” 2019 były procesy zachodzące w Polsce i ZSRR (sowieckiej Ukrainie) pod koniec lat 80-tych XX w. Z racji znaczenia dla życia społeczności ukraińskiej w Polsce w publikacji opisano wydarzenia i procesy mające miejsce w 2018 r. (kwestia sporów wokół uroczystości we wsi Sahryń w woj. lubelskim, stan nauczania języka ukraińskiego w Polsce, historia placówek oświatowych kształcących dzieci i młodzież mniejszości, proces sądowy sprawców ataku w 2016 r. na procesję w Przemyślu). Wiele uwagi poświęcono również sytuacji w Ukrainie, dialogowi polsko-ukraińskiemu, stanowi literatury i kultury ukraińskiej w Polsce i Ukrainie oraz historii Ukraińców w Polsce.

III. Funkcjonowanie i rozbudowa Multimedialnego portalu *prostir.pl*

Zadanie polegało na zabezpieczeniu funkcjonowania w 2018 r. i rozbudowie portalu informacyjno-publicystycznego pod nazwą „PROSTIR – Ukraiński Multimedialny Portal” adresowanego do młodego pokolenia przedstawicieli mniejszości ukraińskiej w Polsce. Projekt był kontynuacją zadania rozpoczętego w drugiej połowie 2013 r.

Zgodnie z danymi Google Analytics odbiorcą portalu były osoby poniżej 34 lat (ponad 50% użytkowników portalu), znające w różnym stopniu języki ukraiński i polski, interesujące się wiadomościami i polityką, podróżami, kulturą, jedzeniem, biznesem. Dane na temat profilu statystycznego użytkownika były dla redakcji głównym wskaźnikiem przy wyborze tematyki umieszczanych materiałów. Portal wykonywał ważną funkcję informacyjną wykorzystując współczesne narzędzia. Przedstawiał materiały dziennikarskie o charakterze: informacyjno-publicystycznym, rozrywkowym oraz historycznym. Ważnym aspektem funkcjonowania UMP była aktywizacja wokół medium młodych Ukraińców oraz włączanie ich do współtworzenia obrazu własnej społeczności. Z racji dużego zainteresowania wśród członków społeczności ukraińskiej wydarzeniami w Ukrainie na UMP stale obecne i rozwijane były informacje z Ukrainy, a także dotyczące relacji polsko-ukraińskich, wątki związane z integracją osób z Ukrainy w Polsce, m.in. integracji przybyszów z Ukrainy z przedstawicielami mniejszości ukraińskiej. Zadanie portalu polegało na oddziaływaniu na rzecz zachowania tożsamości językowej i kulturowej, głównie wśród młodego pokolenia Ukraińców z Polski, znających przynajmniej w stopniu podstawowym język ukraiński, preferujących zazwyczaj, jako źródło informacji, media elektroniczne.

W dalszym ciągu rozbudowywany był multimedialny komponent portalu (zdjęcia, nagrania, filmy wideo, skany archiwalne).

W 2018 r. w ramach rozbudowy portalu i wzmocnienia jego pozycji:

- dodano serwis ogłoszeniowy w językach ukraińskim i polskim;
- rozbudowano dotychczasowe rubryki;
- zrealizowano większą liczbę materiałów wideo i formatów multimedialnych;
- zwiększono cytowalność portalu w mediach polskich i ukraińskich;
- rozbudowano formaty lajfstajlowe – teksty o muzeach, imprezach, finansach, poradniki;
- stabilnie wypełniano codzienne informacje związane z relacjami polsko-ukraińskimi.

W 2018 r. największą popularnością wśród czytelników (największa liczba odsłon) cieszyły się następujące tematy:

- historia we współczesności (ustawa o IPN, sprawa dr. G. Kuprianowicza);
- kwestie związane z granicą polsko-ukraińską, transportem;
- integracja mniejszości i migrantów;
- przeglądy ważnych tematów z polskiej prasy dotyczących kwestii współczesnych relacji polsko-ukraińskich („Rzeczpospolita”, GPC, OKO.press, „Gazeta Wyborcza”).

Oprócz informacji bieżących autorzy portalu zajmowali się m.in. stałym monitoringiem wątków związanych z nienawiścią przeciwko Ukraińcom w Polsce i reakcją władz oraz organów ścigania na ww. zdarzenia.

Portal zapełniał istniejącą w Polsce lukę, która polegała na braku medium w języku ukraińskim, adresującego przekaz do młodego i średniego pokolenia użytkowników języka ukraińskiego.

IV. Działania na rzecz remontu i odbudowy „Narodnego Domu” w Przemysłu

W 2018 r. przy wsparciu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji zrealizowano prace w pomieszczeniach przylegających do klatki ewakuacyjnej (garderoby za salą teatralną); w zachodniej części budynku wykonano ścianki działowe garderób, wylewki podłogowe, po-

łożono płytki na ścianach i podłodze w pomieszczeniach sanitarnych, zamontowane zostały parapety, stolarka drzwiowa, instalacje elektryczne, wodno-kanalizacyjne, hydrantowe, C.O., ppoż., okablowanie strukturalne, ściany zostały otynkowane i zagipsowane gładzią gipsową i pomalowane, zamontowano drzwi aluminiowe o odporności ogniowej EI30, zostały skute i wywiezione stare tynki z piwnic. W efekcie przeprowadzonych prac zwiększyła się funkcjonalność sali teatralnej, co wpłynie na komfort pracy artystów i jakość odbioru widzów. Ponadto poprawiła się termika tej części budynku ograniczając straty grzewcze, co zabezpieczy zabytkową strukturę budynku oraz zwiększy bezpieczeństwo zarówno występujących na scenie artystów, jak również publiczności.

Zarząd Główny i struktury Związku aktywnie włączały się w różnorodne działania, których celem było dalsze zbieranie środków na remont pomieszczeń w budynku. Związek wspierał starania Społecznego Komitetu odbudowy „Narodnego Domu” w Przemyśle o pozyskanie środków z innych źródeł, m.in. prywatnych darczyńców z Kanady.

Zarząd Główny Związku Ukraińców w Polsce
28.06.2019 r.

ZWIĄZEK UKRAIŃCÓW W POLSCE
ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa
Tel. 22 679-96-77 Fax 22 679-96-95
NIP: 524-10-15-276
REGON: 006219395

1) Piotr Tyma – Prezes Związku

2) Andrzej Komar – Wiceprezes Zarządu Głównego

3) Mirosław Kupicz – Sekretarz Zarządu Głównego

4) Stefania Łajkosz – Członek Zarządu Głównego

5) Igor Horków – Członek Zarządu Głównego

6) Michał Kertyczak – Członek Zarządu Głównego

